

Badiou'nun Sonsuz Düşünce

Yapıtı Bağlamında Sarı

Yeşiller Eylemleri

Selin GÜREL KİBRİTOĞLU¹

Özet: 2018 yılında akaryakıt fiyatlarında yapılan düzenlemeyle Fransa'da başlayan Sarı Yeşiller protestoları kısa sürede geniş çaplı kitlesel eylemlere dönüşmüştür. Bu eylemlerde yaşanan hayat pahalılığı, çalışan kesimin yaşadığı güçlükler ve sosyal yardım alanında yapılan düzenlemeler temel motivasyon olarak ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte protestocular dizel akaryakıtlardaki fiyat artışını Avrupa Birliği ile ilişkilendirmişlerdir. Avrupa Birliği çevre politikası kapsamında dizel kullanımının azaltılması çalışmaları protestocular tarafından eleştirilmiştir. Macron bu nedenle Sarı Yeşiller'i çevre konusunda duyarsız olmakla eleştirmiştir. Sarı Yeşiller'in bu yeniden çerçevesi onları tartışmalı bir konuma getirmiştir. Tartışmaya Fransız filozof Alain Badiou da katkıda bulunmuştur. Sarı Yeşiller'in ne denli ilerici ve yenilikçi olduklarını tartışan Badiou birtakım sonuçlara ulaşmıştır. Bu çalışmanın amacı, Badiou'nun 'dört felsefi arzu' düşüncesi bağlamında Sarı Yeşiller hareketini incelemektir. Sarı Yeşiller ayrıca postmodern eylem anlayışı bağlamında incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: *Sarı Yeşiller, Alain Badiou, postmodernizm, protesto, Avrupa Birliği.*

Abstract: The Yellow Vest protests, which started in France with the regulation of fuel prices in 2018, turned into large-scale mass actions in a short time. The cost of living experienced in these actions, the difficulties experienced by the working class and the regulations made in the field of social assistance have emerged as the main motivation. However, the protesters have linked the price increase in diesel fuel to the European Union. Efforts to reduce diesel use within the framework of the European Union environmental policy have been criticized by protesters. For this reason, Macron has criticized the Yellow Vests for being insensitive about the environment. This reframing of the Yellow Vests has put them in a controversial position. French philosopher Alain Badiou also contributed to the discussion. Discussing how progressive and innovative the Yellow Vests are, Badiou has reached a number of conclusions. The aim of this study is to examine the Yellow Vests movement in the context of Badiou's 'four philosophical desires' thought. The Yellow Vests will also be examined in the context of the postmodern understanding of action.

Keywords: *Yellow Vests, Alain Badiou, postmodernism, protest, European Union.*

---

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi. İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, selinkibritoglu@gmail.com. Orcid: 0009-0003-1748-6334.

GİRİŞ

“Bu dünya çizgisel bir gelişim sükunetini değil, bir dizi dramatik kriz ve paradoksal olay sergiler.” (Badiou, s. 24).”

Çağımızın kitlesel protestolarına damgasını vuran ilk önemli olay Arap Baharı, ikincisi ise Sarı Yelekliler eylemleridir. Bu iki eylem birçok yönden benzerlik gösterse de en önemli benzerlikler sosyal medya üzerinden örgütlenme biçiminde olmuştur. Çağımızın en belirgin özelliği gelişen teknoloji ve doğanın projelendirilerek kullanılması çabalarının kol gücüne yani emekçi kesime ekonomik anlamda darbe vurmasıdır. Yüzyılın postmodern düzeninde kimlik, kültür, cinsiyet ve savaş karşıtlığı temaları eylemlere yansımaktadır. Bu dönemde eylemler kollektif güçleri açığa çıkarırken küreselleşme karşıtlığını da artırmaktadır. Bu karşıtlık 1999 Seattle eylemleri ile gün yüzüne çıkmıştır (Öztürk ve Yıldırım, 2020, s. 107). Zamanla modern hak arayışları ile postmodern eylemler arasında bir uzaklaşma görülmüştür. Sarı Yelekliler tam da bu geçişte yer almaktadır.

Sarı Yelekliler (Gilets Jaunes) eylemleri 17 Kasım 2018’de akaryakıt zamlarından hemen sonra başlamıştır. Sosyal medya üzerinden örgütlenen bir dizi eylemci küçük bir bölgede başlattıkları protestoların ülkenin geneline yayılmasını öngörmemiş olsalar da kısa sürede iki yüz bin kişinin katıldığı ve diğer şehirlere de yansıyan kitlesel eylemler yaşanmıştır (Tatham ve Peters, 2023). Artan yaşam pahalılığı, Avrupa Birliği ile eşgüdümlü olarak geliştirilen çevre politikalarının getirdiği vergi yükü ve vadedilen vergi düzenlemelerinin gerçekleşmemesi gibi nedenler eylemlerin kısa sürede yayılmasında etkili olmuştur. Eylemler kısa sürede Fransa’da sosyal devletin yaşadığı krize ve çalışan sınıfın ekonomik sorunlar karşısında ödediği bedellere yönelmiştir. Sarı Yelekliler, hem yeni türde bir eylem biçimini ortaya koyması hem de Avrupa Birliği ile ilişkiler içinde Fransız sosyal devletinin krizini göstermesi bakımından önemli olmuştur (Wilkin, 2020).

Fransız asıllı politik felsefeci Alain Badiou eylem, olay, etik ve postmodernizm çalışmalarıyla yaşayan en etkili düşünürlerden biridir (Noys, 2009). Sonsuz Düşünce yapıtında gerçeklik, siyaset, eylem ve olay çözümlemeleri geliştiren Badiou'ya göre içinde bulunduğumuz çağın iki temel problemi modern yapıların önlenemez biçimde yıkılışı ve dil felsefesinin yeni gerçekliği anlamakta gösterdiği yetersizliktir. Postmodernizmle beraber olay ve eylemin yapısı değışmiş ve felsefe dünyası bir kriz yaşamıştır. Modern dünyanın kitle eylemi, ideolojik hareketleri ve devrim kavrayışını yerini daha parçalı bir hareket biçimine bırakmıştır. Bu çağdaş durum Badiou'ya göre dört engelle karakterize olmaktadır: mal-mülk, iletişim, teknik iş bölümü ve güvenlik takıntısı. Buna karşın yeni tip eylem bu dört engeli dört öge ile; isyan, mantık, evrensellik ve risk ile karşılamaktadır (Badiou, 2016). Postmodern dönemin eylem yapılarını bu iki dörtlü sergileyecektir.

O halde, Sarı Yelekliler eylemleri Badiou'nun bu çözümlemesi içinde tutarlı bir konuma oturmakta mıdır? Gelişen yeni eylem türü ve protesto biçimi Badiou'nun düşünceleri ile açıklanabilmekte midir? Bu çalışmanın amacı Sarı Yelekliler eylemlerini Badiou'nun Sonsuz Düşünce yapıtında geliştirdiği dört engel ve dört öge çözümlemesi bağlamında incelemektir. Çalışmanın ilk bölümünde Badiou'nun çözümlemesi sunulacak ve ikinci bölümde Sarı Yelekliler hareketi yeni türden bir eylem olarak incelenecektir. Çalışmanın devamında Sarı Yelekliler hareketini Badiou'nun kavramlarıyla açıklamanın olanakları aranacaktır. Sonuç bölümünde bu çözümlemenin Avrupa Birliği için ne anlama geldiği sorunsallaştırılacaktır.

1. Badiou'da Dört Engel ve Dört Öge

Sonsuz Düşünce yapıtının temelinde felsefenin dört boyutlu arzusu yer almaktadır. Felsefe arzusu (le désir de philosophie) temelde bir isyan olarak görünmektedir. Düşünce (ya da idea) dünya (ya da uzam) ile karşılaştığında bir memnuniyetsizlik hali yaşar. Bu hem klasik felsefenin ikilemi olarak hem de modern siyaset felsefesinin bir problemi olarak görülmelidir. Bu onun arzusundaki isyan ögesinin temelidir. Ancak bununla beraber, yaygın olarak bilindiği gibi, felsefe aynı zamanda mantıklı bir eylemdir. Zira muhakeme etme gücüne ve akla dayanmaktadır. Üçüncü olarak felsefe tüm insanlığa seslenme gücünde olduğundan zorunlu olarak evrensellik taşır. Bu üç nedenle felsefe bir risktir. Düşünmenin gücü ve özgürlüğü

onu riskli kılmakta ve risk almasına neden olmaktadır (Badiou, 2006, s.12). Badiou'ya göre bugün dünya felsefi arzusunun dört ögesine yoğun bir baskı oluşturmaktadır. Bu dört öge dört engelle karşılaşmakta ve bir eylem olarak felsefe durdurulmaya çalışılmaktadır.

Badiou felsefi eylem arzusunun karşısına “mal mülk” engelini koymaktadır. Çünkü modern kapitalist dünya gerçek olmayan bir özgürlük dünyasıdır. Onun özgürlüğü bir seçme illüzyonuna dayanmaktadır. Mevcut sistemde dünya verili olarak özgürdür. Onda isyan edilesi hiçbir şey yoktur. Ancak bu özgürlük yalnızca mal mülk sahibi olanlar için geçerli, tek-biçimli ve yönlendirilmiş bir özgürlüktür. Bir anlamda sistemin gerekçelerine koşullanmıştır. İsyen arzusunun karşısında “zaten” özgür olan dünya ve mal mülk sahibi olmaya koşullanmış bir özgürlük kullanımı koşulu konmaktadır (Badiou, 2006, s.12). Felsefi arzusunun mantık boyutu da aynı mekanizmanın baskısı altındadır. Mevcut dünyanın iletişim rejimi mantık-dışıdır. İletişimin yerini kopuk sözlerin, beyanların ve yorumların yan yana getirilmesi almaktadır (Badiou, 2006, s.13). Burada dikkat çekici olan Badiou'nun mantığı olumlu ama iletişimi olumsuz anlamda kullanmasıdır. Sarı Yelekliler ile ilgili bölümde bu konu detaylıca açıklanacaktır.

Felsefi arzusunun evrensellik boyutu ise uzmanlaşma, parçalanma ve teknik değişkenlikler nedeniyle bugün baskı altında kalmaktadır. Üretim ve çalışmanın sonsuzca dallanıp budaklandırıldığı bir dünya karşısında evrensellik teknik iş bölümü düzeyine inmiştir (Badiou, 2006, s.13). Badiou'nun Marksist literatürden yararlandığı bu bölümde asıl anlatılmak istenen aslında sınıf eyleminin evrensel sona erişidir. Üretim, ücretler ve sosyal konular öylesine çeşitlenmiştir ki çalışan sınıflar için evrensel bir öğeden söz edilemez olmuştur. Bu durum eylemin yapısını tamamen değiştirmektedir. Son olarak risk boyutu güvenlik takıntısı ile karşı karşıyadır. Artık kimse riskli kararlar alamamaktadır çünkü her şey giderek daha hesaplama ve inceleme gerektirmektedir. Hayat güvenlik hesaplarına hasredilmiş bir vaziyettedir ve her düşünce güvenlik riski gibi görünmektedir.

Badiou'nun bu çözümleme ile postmodernist argümanları eleştirdiği savunulabilir. Öyle ki felsefenin arzusu (ya da genelde arzu) onun için parçalanmışlık, dağılmış tikel arzu ya da bireysel eylem değildir. O hala mantıksal bir çerçevede gerekçeler

ve karşılamalar sunmakla ilgilenmektedir. Marksist çalışmaların geleneksel refleksiyle eylem çözümlemesini sınıf çözümlemesine götürmektedir. Eylemi kendinde bir gerçeklik olarak görmekte ve arzuya dayandırmaktadır. Sarı Yelekliler hareketinin gerçekçi bir özümlemesi bu tabloda uygun bir yere yerleşecektir.

2. Yeni Türde Bir Eylem Olarak Sarı Yelekliler

Fransız Devrimi sosyal haklar için yapılmış bir toplumsal olaydır ve bu türde ilk örneklerdendir (Can ve Taşçı, 2016, s. 157). Fransa tarihinde vergi protestoları ise her zaman önemli bir yere sahip olmuştur. Kronolojik olarak öne çıkan eylemler arasında 1358 tarihli Grand Jacqueire isyanı, 1382 tarihli Revolte des Maillotins isyanı, 1542 yılında tuzdan alan Gaballe vergisi nedeniyle yaşanan Crise de Gaballe, 14. Louis döneminde çıkan Bonnets Rouges ve 1789 Fransız Devrimi sayılabilir (Güler, 2021, s. 33). 1968 hareketlerine gelince modern isyanlar yerini postmodern eylemlere bırakmaya başlamıştır. Modern eylemler daha maddi koşullara dayalıyken postmodern dönemde cinsiyet, kimlik, kültür gibi ögeler toplumsal olaylara temel oluşturmuştur. Öztürk ve Yıldırım'a göre 68 hareketleri sistem dışı ve alternatif yaşam ve dayanışma ögelerinin öne çıktığı kırılmayı oluşturmuştur (Öztürk ve Yıldırım, 2020, s. 105).

Touraine (1993) gibi kimi düşünürler kültürel konuları çatışma alanları olarak görüp modern bilim anlayışının çöküşüyle modern eylem anlayışının çöküşünü bir arada değerlendirmişlerdir. Arap Baharı'nı da bu çerçevede değerlendirmek mümkün olabilir. Badiou'ya göre "bir Fransız için Mayıs '68 olaylarının beyan edilmemiş ya da isimsiz kalmış vaadi ihtiva etmeyi sürdürdüğü açıktır (2006, s. 35)." Dolayısıyla günümüz Fransız eylemleri o dönemdeki eylem biçiminin devamı olarak görülmektedir. Tam da bu nedenle Sarı Yelekliler bir sınıf oluşturmamış ama sadece demokratik ve ekonomik nedenlerle ortaya çıkmışlardır (Badiou, 2019). Zira halkı isyana götüren başlıca nedenler çalışan kesimlere yönelen vergi artışı, Fransa'da akaryakıt fiyatlarının Avrupa rekoru kırması gibi güncel gerekçelerdir (Albayrak, 2019, s. 57).

Son yıllarda Avrupa'da yükselişe geçen sağ popülizme karşı zafere ulaşan Macron cumhurbaşkanı olarak seçildiğinde Avrupa Birliği'ne karşı De Gaulle tarzı bir

yaklaşım geliştirmişti (Garcia Hernandez, 2023). Devam eden 2008 krizinin etkilerini en aza indirmek için kemer sıkma politikalarına yönelen genç cumhurbaşkanı kimi gruplarca “zenginlerin başkanı” olarak anılmıştı. Genç ve heyecanlı bir siyasetçi olarak aldığı ekonomik kararlarla çeşitli toplumsal sınıflar tarafından vergi adaletsizliği ile suçlandı. Tecrübe ve liderlik bakımından Hollande kadar etkili olmadığı düşünülen Macron, ‘emeğin değerini azaltmakla’ eleştirilmekten kurtulamadı (Grossman, 2019). Sarı Yelekliler eylemleri tam da Macron göreve geldikten bir yıl sonra 17 Kasım 2018’de akaryakıt zamlarından sonra başlamıştır. Tıpkı Arap Baharı’nda olduğu gibi sosyal medya üzerinden örgütlenen eylemciler kısa sürede ülkenin önemli bir bölümünde etkili olan eylemleri başlatmışlardır.

Bir sosyal refah devleti olma amacını her daim taşıyan ve gelişmiş bir sosyal yardım mekanizmasına sahip olan Fransız toplumu alışık olmadığı kemer sıkma politikalarına reaksiyoner bir yanıt vermiştir. Sarı Yeleklilerin, Facebook üzerinden örgütlenmesini sağlayan eylemci 31 yaşındaki Maxime Nicolle olmuştur. Diğer öne çıkan gruplar öğrenci, şoför, emekli ve eski ordu mensubu gibi kişilerdir (Öztürk ve Yıldırım, 2020, s. 110-111).

Sarı Yelekliler gösterdiği benzerlikler nedeniyle sıklıkla Arap Baharı ile karşılaştırılmıştır. Arap baharı sürecinin küresel neoliberalizme karşı eylemler sınıfında olduğunu ve bu tarz eylemler için yeni bir dönemi başlattığını öne süren çalışmalara rastlamak mümkündür (Gürcan, 2019). Ancak, Sarı Yelekliler söz konusu olduğunda bu yorum fazla kestirme kalacaktır. Macron’un Sarı yelekli eylemcileri çevre sorunlarına karşı duyarsız kalmakla ve küresel ısınmayı yadsımakla suçladığı bilinmektedir (Gürcan, 2019, s. 449). Bu durum Sarı Yelekliler eylemlerinin Fransa’nın Avrupa Birliği ile ilişkileri konusunda bir hikâye anlattığını göstermektedir. Zira bilindiği üzere Avrupa Birliği çevre politikalarına uyum konusunda Fransa birtakım ‘bedeller’ ödemek durumundadır. Gerek nükleerın ülkedeki durumu gerekse daha genel anlamdaki enerji politikaları yeşil politikalar konusunda Fransa’nın işini Almanya’ya göre daha güç kılmaktadır.

Macron, Avrupa Birliği Fransa ilişkilerinde oldukça özel bir konumu işgal etmektedir. Fransız dış politikasında Avrupa Birliği konusunda geçmişten

günümüze iki eğilim gözlenmektedir. Fransa zaman zaman ‘Fransa’nın hak ve menfaatlerini koruyucu’ tarzda bazen de ‘Avrupa Birliği’nin sürekliliğinin ve değerlerinin savunucusu’ gibi davranmıştır. Fransız politika yapıcılar arasında tarih boyunca çok etkili diplomatlar bulunduğu görülmektedir. Dönemin koşulları gereği, Mitterrand dönemi hariç, cumhurbaşkanları Fransa’nın Avrupa Birliği’nin başat aktörü olması gerektiğini savunmuşlardır (Zenginoğlu, 2021, s. 79, 82). Fransa, zaman zaman Avrupa bütünleşmesi için frene basmayı tercih etmiş zaman zamansa bütünleşmeyi hızlandırıcı adımlar atmıştır. İngiltere’nin vetosundan Aachen Antlaşması sonrası Avrupa ordusu tartışmalarına kadar geniş bir spektrumda bu çeşitlilik gözlenmektedir.

Avrupa Birliği politika alanlarından Sarı Yelekliler hareketini en doğrudan ilgilendiren ortak çevre politikasıdır. Bu politika kapsamında 2011 mutabakatı, sıfır karbon hedefi ve 2030 emisyon kararları gibi politik sonuçlar Fransa’nın bazı politikalar geliştirmesini gerekli kılmıştır. Elektrikli araçlar başta olmak üzere çeşitli yeşil ögelere yönelik teşvikler artarken karbon vergisi gibi vergilerin gerekli olduğu Macron tarafından ilan edilmiştir (Bouza Garcia ve Oleart, 2022). Buradaki asıl amacın sürdürülebilir enerjiye geçişi kolaylaştırmak olduğunu açıklayarak politikalarını savunmuştur. Onun, eylemcileri ‘çevre konularına duyarsız’ olmakla suçlamasının temel nedeni budur. Sarı Yelekliler eylemlerde kullandıkları sloganları her ne kadar Fransız devriminden ödünç almış olsalar da bu nedenle Macron açısından devrimci olmaktan uzaktırlar. Macron bu nedenle Sarı Yeleklileri radikal sağcı olmakla, ilerleme karşıtıyla ve gerçekten devrimci olmamakla itham etmiştir. Eylemciler bu durumu Macron’un çerçeveleme biçimi olarak yorumlamışlardır.

Toplumsal dinamizmi açıklarken sınıflara dayanan pek çok kuramcıya göre bu hareketlerin temelinde kapitalizmin kendine has bir durumu vardır. Modern kapitalizm olarak adlandırılan Neo-Liberalizm refah devletinin çökmesi, işsizliğin artışı, emek sömürsünün artması, Avrupa entegrasyonunun getirdiği işgücü akını gibi nedenlerle krizdedir. Bu kriz nedeniyle eşitsizlik tarihsel tavanlarını görmekte ve ademi-merkeziyetçi yapı bu yönde dönüşmektedir (Gürcan, 2019, s. 71-94). Ancak bu klasik anlatı prekarya tanımı tartışmaları bağlamında yerinden edilmiştir. Prekarya, yeni bir toplumsal sınıf olarak son 20 yılda yaygın bir kullanım alanı

bulmuştur. Yeni batılı bu sınıf ne işçi ne burjuva olan “eğreti-güvencesiz” çalışan sınıf olarak kabul etmektedir. Bu sınıf özellikle Avrupa’da giderek genişlemektedir. İlk kez 1980’lerde yine Fransa’da oluşturulan bu tanım başta geçici işçileri, mevsimlik çalışanları tanımlamak için kullanılsa da zamanla çok daha geniş bir tartışma zemini işlevi görmüştür (Güvendi, 2019, s. 3). Klasik yorum ya prekarya sınıfını proleterya olarak almakla mantıksal tanım hatasına düşmekte ya da prekarya sınıfını proleterya tanımları ile çözümlenmektedir. Genelde son 20 yılın Avrupa siyasetinde olup bitenleri anlamak özelde Sarı Yelekliler’in güncel bir çözümlenmesini yapabilmek için bu kavram çiftinin ötesine geçmek gerekmektedir.

3. Dört Öge ve Sarı Yelekliler

Badiou’nun dört öge öğretisi gereği düşünsel eylemi bir isyan, mantık, evrensellik ve risk olarak gördüğünü ancak günümüzde mal-mülk kaygısının, iletişimdeki aşırı bozulmanın, uzmanlaşmaya dayalı bölünmenin ve takıntıya varan güvenlik endişesi ile bu eylemin bastırıldığı bilinmektedir. Sarı Yelekliler eylemlerinde bu dört ögenin (ya da bunların yokluğunun) ve engellerinin açıkça görüldüğü bir durum söz konusudur. Hem Fransa’nın genel politik iklim ve geleneğinin hem de Sarı Yelekliler eylemlerinin bir çözümlenmesi bunu gösterecektir.

Fransa’nın tarihi isyanların ve devrimlerin tarihidir. Fransız halkı geçmişten bu yana felsefi düşünceler, ekonomik koşullar ve sosyal durum gereği sürekli bir isyan ve ilerleme mentalitesine sahiptir. Bu durum Sarı Yelekliler’in gerçekten bir isyan olup olmadığı sorusunu sorunsallaştırmaktadır. Sarı Yelekliler eylemlerinin temelinde derinlemesine bir isyan değil ama vergi düzenlemelerine bir karşı çıkış görülmektedir. Çeşitli sosyal ve ekonomik nedenlerle Fransa devletinin klasik sosyal devlet anlayışını sürdürüyor oluşu sosyal yardımlara dayanan ekonomilere sahip Fransız ailelerinin tepkisini çekmiştir. Macron’un regülasyon gayretleri sosyal karşılığını bulamamıştır (Clegg, 2022). Dolayısıyla ortada ideal durum ile reel durum arasında yaşanan bir derinlemesine ayırım ve bunun sonucu olan bir isyan değil; ekonomik bir ses duyurma gayreti vardır. Dolayısıyla bu hareket Badiou’nun “mal-mülk” kavramına bir yalın isyandan daha fazla uymaktadır.

Bir isyan olan felsefi eylem ikinci olarak mantıksal bir harekettir. Hareketin mantıklı olması; ölçülü, düşünsel olarak tutarlı ve uygun bir eylem olması anlamına gelmektedir. Ancak bunlardan öte eylemin mantığı iletişimde açığa çıkar. İletişimin doğru olması eylemin mantıklı olmasına hizmet eder. Günümüz dünyasında mantık, bozuk iletişimin baskısı altındadır. Mesaj doğası gereği mantık sınırlarını zorlama gücündedir. Sarı Yelekliler eylemlerinde taşınan pankartlarda yazılı olan sloganlar; mantık iletişim ilişkisi örneğini açığa iyi bir biçimde sunmaktadır. Örneğin, bir pankartta “Fatigué de travailler, payer et fermer ma gueule!” yani “Çalışmaktan, ödemekten, susmaktan yoruldum!” ve bir diğerinde “Touche pas a mon f’ric!” “Le peuple qui a faim ne lachera rien” yani “Parama dokunma! Aç insanlar asla pes etmeyecek!” denmektedir. Pek çoğu nükteli olan bu sloganlarda mevcut durumun bozuk bir iletişimle ajite edildiği görülmektedir. Özellikle ekonomik durum gerçekçi olmayan bir düzeyde parasızlıkla ilişkilendirilmiştir.

Badiou'nun felsefi arzudan üçüncü beklentisi onun evrensel bir mesaj ve evrensel bir idea olmasıdır. Ancak evrenselliğin karşısında postmodernizmin bölünmesi, yardımlaşması ve uzmanlaşması yer alır. Evrenselin bütünlüklü doğası ve gerçekliği onu sınıf mücadeleleri gibi eylemlerde gösterirken uzmanlaşma olarak adlandırılan bölünmüşlük Sarı Yelekliler örneğinde gördüğümüz gibi sınıfın karşısına kimliği koyar. Özünde Sarı Yelekliler tamamen kimlikçi bir eylem mekanizması değil hibrit yapıda bir harekettir. Touraine'e göre post-modern toplum sosyal ilişkilerin bir karmaşıklığını sergiler (Touraine, 1993). Bu karmaşıklık Badiou'da uzmanlaşma olarak adlandırılan ve evrenselliğin yerini alan kavramdır. Duru ve yansız biçimde sağduyuya dayanıldığında Sarı Yeleklilerin evrensel olarak ne mesaj verdiği belirgin görünmez. Aynı zamanda bu eylemler ileri götürülemez ve tekrar edilemez bir yapıdadır. Badiou'nun Sarı Yelekliler konusundaki bir diğer çekincesi bu olmalıdır.

Felsefi eylem arzusundan son beklenti onun bir risk alma biçiminde görünmesidir. Felsefe, gerçeklik karşısında elde ettikleri ile riskli düşünceler geliştirmeye yazgılı olur. Öyle ki mantıklı felsefi eylemin bir meydan okuma olarak görüldüğü anlaşılmaktadır. Ancak günümüzde güvenlik takıntısı ve her alandaki güvenlik sistemleri öyle bir duruma gelmiştir ki değil düşüncede gündelik yaşamda bile riskin yolu kapanmıştır. Badiou bunu ‘zar atılamayan düşünce’ ifadesiyle

Mallarmé'ye gönderme içinde anlatmaktadır. Sosyal sigorta sistemleri, işsizlik ödemesi mekanizmaları hatta iş görüşmesi izinleri modern sistemin risk yoksunluğu mekanizmalarıdır. Sarı Yelekliler böyle bir durumda ve bir geçiş aralığında, risklerin artışına karşın güvenlik uğruna geliştirilmiş bir eylemdir. Yani Badiou'nun ifade ettiği arzu ögesi tersine çevrilmiş biçimde gerçekleşmektedir. Tam da bu nedenle onun için Sarı Yelekliler felsefe arzusuna dayanan bir eylem olarak görülmemektedir.

SONUÇ

Protestoların ve eylemlerin tarihi makul ve mantıklı isyanların şiddet olayları ile lekelenerek kendi içinden sönmelenmesinin tarihidir. Weberyen anlamda şiddet tekeli olan devlet karşısında güç kullanımının mantıksal olanağı giderek yok olmuştur. Özellikle Fransa geleneksel olarak isyanın, toplumsal hareketlerin ve yukarı yönlü politik gelişmelerin merkezi konumundadır. Avrupa Birliği ile ilişkilerde bu durum Sarı Yelekliler özelinde ortaya çıkan demokratik açıktaki kendini göstermiştir. Macron yönetimi Avrupa Birliği ekseninde gelişen çevre politikalarının ve ödenen ekonomik bedelin meşru açıklamasını geliştirememiştir. Bu nedenle eylemlerde politik söylem Avrupa Birliği'ne yönelmiştir. Sarı Yelekliler dolaylı anlamda Avrupa Birliği çevre politikasının karşısına konumlanmıştır. Bu çalışmada Avrupa Birliği'nin Sarı Yelekliler konusundaki tutumu kapsam problemi gereğince konu edilmemiş olsa da birliğin meşru hak arayışları ve çevre politikalarının uygulanması konusunda bir ikileme düştüğünü öne sürmek sürpriz olmayacaktır.

Badiou'nun (2019) "Sarı Yeleklilerde yeni veya ilerici hiçbir şey fark etmedim." deyişinde Sarı Yelekliler'in tipik bir eyleme dönüşmüş olmasının etkisi yadsınamaz. Günümüzde artık uzun erimli bir eylem serisi haline gelen çiftçi eylemlerinde de benzer bir örüntü görülebilir. Çiftçi eylemlerinin nedenleri sistemsel problemler, tarım sektörünün içine düştüğü durum ya da tarım emeğindeki gözle görülür değer düşüşü değildir. Çiftçiler dizel yakıt kullanımında devlet sübvansiyonunun kademeli düşüşünü eleştirmek için Paris'in ünlü Roma Zafer Takı'na giden yolları kapatacak kadar büyük eylemler yapmışlardır. Hem Sarı Yelekliler eylemlerinde hem de çiftçi protestolarında ortak olan yeşil dönüşüme

entegre olamama problemidir. Bu durum aslında her dönüşüm ve her yenilik için geçerlidir. Yeniliklere uyum herkes için eş zamanlı olmamaktadır. Başka bir deyişle tüm kesimler aynı çağı yaşamamaktadır.

Tüm bu tabloyla beraber Badiou, Sarı Yelekliler'i meşru bir hareket olarak tanımlamaktadır. Kalabalıklar sokaklara hangi motivasyonla çıkmış olursa olsun köylülerin çoraklaştığı küçük ve orta ölçekli kasabaların sessizleştiği ve kamu hizmetlerinin özelleştiği bir durum olarak yaşanan hızlı yoksullaşma yadsınabilir görülmemektedir. Vergi artışlarının asıl nedeni yaşanan hızlı yoksullaşmadır (Badiou, 2019). Bu yorumu Badiou'nun aslında karamsar bir Marksist olmasıyla beraber okumak yerinde olacaktır. Başka çalışmalarında kendisi de çevre konularını ve çevre etiğini incelemiş bir filozof olarak dizel yakıtlarla ilgili nesnel durumu göz ardı ettiği anlaşılmaktadır. Tüm toplumsal hareketleri ekonomik gerekçelere dayandırmak tutarlı bir felsefi pozisyon olsa da Sarı Yelekli eylemleri ve Avrupa Birliği çevre politikası arasındaki ilişkileri incelemek için yeterli olmayabilir.

Sonuç olarak Badiou'nun Sarı Yelekliler konusundaki karamsar tutumu ile onun dört öge anlayışı arasında bir tutarlılık olduğu anlaşılmaktadır. Ona göre Sarı Yelekliler ne yeni ne ilericidir, bu nedenle onların hareketinden bir devrim çıkması beklenmemelidir. Çünkü Sarı Yelekliler'i harekete geçiren zihinsel arka planda isyan, mantık, evrensellik ve riskten oluşan felsefi arzu yoktur. Bunun yerine mal-mülk, iletişim, teknik iş bölümü ve güvenlik takıntısı vardır. Bir anlamda ikinci dördü ilkinin kapitalist düzen içindeki karşılıklarıdır, modern semptomlardır. Macron'un Avrupa Birliği çevre politikalarını temel alarak Sarı Yelekliler ile karşı karşıya gelişinde de benzer bir düşünme yolu olduğu savunulabilir. Macron için bu hareket birliğin çevre konusundaki politikaları karşısında gerici kalmaktadır. Tüm bu bağlam içinde Sarı Yelekliler'in Fransız Marksizmi ve Avrupa Birliği çalışmaları ekseninde yeniden ve yeniden çözümlenmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Albayrak, S. (2019). Sarı Yeleklilerin Demokrasi Arayışı. *Europolitika*, 3(2), 56-58.
- Badiou, A. (2006). *Sonsuz düşünce*. Metis Yayınları.
- Badiou, A. (2019). Lessons from the "Yellow Vests" movement. *African Yearbook of Rhetoric*, 9(1), 14-19.
- Bouza García, L., & Oleart, Á. (2022). Make Europe great again: The politicising pro-European narrative of Emmanuel Macron in France. *Tracing the Politicisation of*

- the EU: The Future of Europe Debates Before and After the 2019 Elections, 271-293.
- Can, A., & Taşcı, U. (2016). Teoriler Işığında Toplumsal Olayların Gelişimi Ve Yönetimi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 26(1).
- Clegg, D. (2022). A more liberal France, a more social Europe? Macron, two-level reformism and the COVID-19 crisis. *Comparative European Politics*, 20(2), 184-200.
- Gerbaudo, P. (2023). From Occupy Wall Street to the Gilets Jaunes: On the populist turn in the protest movements of the 2010s. *Capital & Class*, 47(1), 107-124.
- Grossman, E. (2019). France's Yellow Vests—Symptom of a chronic disease. *Political Insight*, 10(1), 30-34.
- Gürcan, E. C. (2019). Bir “siyasal süreç” olarak Fransız Sarı Yelekliler hareketi'nin ortaya çıkışı. *Mülkiye Dergisi*, 43(2), 435-458.
- Güvendi, M. A. (2019). Prekarya Tartışmaları Kavram, Tanım ve Durum. *İnsan ve Toplum*, 9(4), 133-150
- Gürcan, E. C. (2019). Küresel Kapitalizmin Krizi, Sınıflar ve "Yeni" Toplumsal Hareketler. *Praksis*, 50(2).
- Noys, B. (2009). ‘Monumental Construction’: Badiou and the politics of aesthetics. *Third Text*, 23(4), 383-392.
- Standing, G. (2018). The precariat: Today's transformative class?. *Development*, 61, 115-121.
- Tatham, M., & Peters, Y. (2023). Fueling opposition? Yellow vests, urban elites, and fuel taxation. *Journal of European Public Policy*, 30(3), 574-598.
- Touraine, A. (1993). The crisis of progress. *European Review*, 1(2), 117-123.
- Wilkin, P. (2020). Fear of a yellow planet: the Gilets Jaunes and the end of the modern world-system. *Journal of World-Systems Research*, 26(1), 70-102.
- Yıldırım, S. A. Toplumsal hareketler ve medya: Gezi Parkı ve Sarı Yelekliler örneği (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Zenginoğlu, S. (2021). Fransa'da Emmanuel Macron Dönemi: Değişimin Ve Sürekliliğinin Anatomisi. *The Journal of Social Science*, 5(9), 78-87.